

Respect voor professionaliteit

In Nederland deed een parlementaire commissie onderzoek naar de onderwijsvernieuwingen die sinds het begin van de negentiger jaren werden doorgevoerd.

Die commissie, de commissie-Dijsselbloem genoemd naar haar voorzitter Jeroen Dijsselbloem, serveert de Nederlandse regering een bikkelhard rapport over de onderwijsvernieuwingen in de afgelopen twintig jaar: de Nederlandse overheid heeft haar kerntaak, het zeker stellen van de kwaliteit van het onderwijs, sterk verwaarloosd.

De conclusies van het rapport krijgen in dit nummer van Basis ruim aandacht. De Vlaamse overheid zou er goed aan doen lering te trekken uit de bevindingen.

Verantwoordelijkheden afbakenen

In Nederland leeft onrust binnen het onderwijs en de maatschappelijke bezorgdheid over de onderwijsresultaten is groot. Net als in Vlaanderen is de overheid in Nederland behept met een onderwijsvernieuwingdrang. Ze wil ook de scholen meer autonomie geven. Die grotere autonomie staat evenwel haaks op haar grote bemoeizucht, die ze zelfs tot in het klaslokaal doortrekt.

Het Nederlandse rapport stelt dat de overheid de invulling van de onderwijsdoelen in hoge mate aan anderen heeft overgelaten en zelf heeft nagelaten voldoende toezicht te houden op de onderwijsresultaten. De commissie onderstreept dat een heldere afbakening van verantwoordelijkheden noodzakelijk is om het vertrouwen van het onderwijs in de overheid te herstellen.

De vernieuwingdrang van de opeenvolgende onderwijsministers wordt ook in het Vlaams onderwijs op veel kritiek onthaald. Dat heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat heel wat onderwijsvernieuwingen opgedrongen worden. De beleidsmakers houden daarbij geen rekening met de haalbaarheid ervan en negeren de professionele inbreng van de leerkrachten.

Het vorige COV-congres (2003) beklemtoonde onverbloemd de belangrijke rol van de leraar, ook in de nieuwe kennismaatschappij waarin ICT en afstandslernen een steeds grotere plaats opeisen. Tegelijk onderstreepte het congres de cruciale rol die het onderwijs in onze samenleving speelt. Uit recent onderzoek blijkt opnieuw het grote vertrouwen van de samenleving in

ons onderwijs. Maar het congres wees er ook op dat, alhoewel de leraar in zijn professionaliteit wordt gewaardeerd, al de aspecten van die professionaliteit onvoldoende erkend worden binnen het basisonderwijs.

De politieke beleidsmakers krijgen in het rapport-Dijsselbloem nog meer vegen uit de pan. De bewindslieden krijgen het verwijt een tunnelvisie te ontwikkelen. Ze staan onvoldoende open voor kritiek en waarschuwingen.

In plaats van wetenschappelijk onderzoek vormden eigen ervaringen de onderbouwing van didactische vernieuwingen.

Welk draagvlak telt?

Een bevinding die ook van toepassing is op onze onderwijsminister en nogal wat Vlaamse parlementairen, is dat voor hen het politiek draagvlak belangrijker lijkt te zijn dan het draagvlak in het onderwijsveld.

De lakse manier waarop de grote meerderheid van onze Vlaamse volksvertegenwoordigers omspringt met het dossier leerzorg en de bezwaren die zowat alle koepels van schoolbesturen en vakbonden hebben geuit, onder meer tijdens de hoorzitting in de Onderwijscommissie van het Vlaams Parlement, spreekt boekdelen.

Evenmin werd het VLOR-advies over de conceptnota Leerzorg voldoende ernstig genomen. Wat past in de visie van de onderwijsminister wordt positief onthaald. Wat daar tegen ingaat, wordt afgedaan als ouderwets, met gebrek aan zin voor vernieuwing. In Vlaanderen staan de vakbonden dicht bij hun achterban. Ze weten wat voor die achterban haalbaar is of niet. Daarom ook klinkt de stem van onze leden door tot aan de onderhandelingstafel.

In Nederland daarentegen stelt men vast dat de beroepsvertegenwoordigers van belangenorganisaties soms wel eens dichter bij de politiek lijken te staan dan bij hun eigen achterban.

Het moet gezegd dat de CD&V-parlementairen tijdens de hoorzitting de aanwezigen van de andere democratische partijen (en het waren er weinig) ver overtroffen in interesse voor de mening van het personeel. Later mochten we ook van Open VLD begrip voor onze bekommernissen ervaren. In een volgende bijdrage komen we hierop terug en brengen we een overzicht van de reacties die we van de volksvertegenwoordigers mochten ontvangen.

Politici in Vlaanderen die zich de moeite getroosten om te luisteren naar de vakbonden en hun verhaal toetsen aan wat leeft bij de schoolteams, weten dat de vakbonden de taal van hun leden spreken. Daar wordt best rekening mee gehouden.

De commissie-Dijsselbloem stelde ook dat de complexiteit van de vernieuwingen, de tijdsdruk waaronder ze moesten worden ingevoerd en het tekortschieten van faciliteiten vlug leidde tot het wegsmelten van het draagvlak. Veel beleidskeuzes werden daarbij bepaald door het financiële kader. Ook dat gegeven is moeiteloos terug te vinden in de Vlaamse situatie.

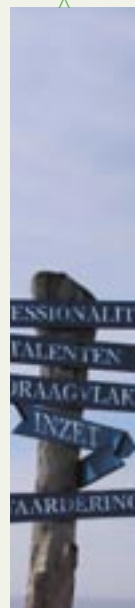
De bedragen die de Nederlandse overheid voor onderwijsvernieuwingen beschikbaar stelde, werden bepaald door de beperkte begrotingsruimte en niet door nut en noodzaak, bijvoorbeeld voor de scholing van docenten. Dat ervaren wij ook bij ons!

Ook stelde de commissie dat een teveel aan ingrijpende onderwijsvernieuwingen doorvoeren, te veel tijd en energie vergt van de schoolleiding en hun teams.

Het verrast ons niet dat in de jaren na de invoering van de grote onderwijsvernieuwingen in Nederland veel is aangepast en zelfs teruggedraaid en dat, dank zij de inzet van veel onderwijspersoneel voor hun leerlingen, de scholen een praktische omgang hebben ontwikkeld met de onderwijsvernieuwingen!

Kijken naar morgen

De commissie pleit voor het opnieuw vaststellen van de verantwoordelijkheid van de overheid en die van de scholen. Overheid en onderwijs moeten de onderlinge verhoudingen verbeteren door erkenning van elkaars verantwoordelijkheden. De commissie verwacht dat met de voorgestelde herwaardering van de onderwijsinhoud, ook de positie en de waardering van de vakdocent weer worden versterkt. De commissie beveelt aan

dat in het beleid erkenning en waardering komt voor die leerlingen wier talenten niet zozeer op het cognitieve, maar veeleer op het praktische vlak liggen. Op dat vlak gaat het in het Vlaams onderwijs de goede richting uit.

Voor de toekomstige onderwijsvernieuwingen, die zeker nodig blijven, heeft de commissie een toetsingskader geformuleerd.

Belangrijke onderdelen daarin zijn: een breed gedragen en goed onderbouwde probleem-analyse, evaluatie van voorgaand beleid, verantwoorde afweging van beleidsalternatieven, voldoende tijd en financiële middelen voor de invoering, een helder gepositioneerde uitvoeringsorganisatie en (tussentijdse) evaluatie voordat het ingezette beleid eventueel wordt aangepast. Wanneer het gaat om onderwijsinhoudelijke vernieuwingen, dan moeten die wetenschappelijk gevalideerd zijn. Zoniet, dan moet de beleidsvernieuwing eerst kleinschalig en wetenschappelijk begeleid worden uitgetoetst en geëvalueerd.

De commissie gaat ook in op andere aspecten. We komen daarop terug.

Op het einde van haar conclusies stelt ze dat, wanneer de overheid helderheid biedt over de onderwijsdoelen, effectief toeziet op resultaten en zekerheid biedt over adequate faciliteiten, aan de scholen een duidelijk kader wordt geboden waarbinnen zij het onderwijs in grote vrijheid verder vorm kunnen geven.

Koopkrachtproblemen: gedeeltelijk beantwoord

Eind deze maand ruimt premier Verhofstadt plaats voor zijn opvolger. Om met een daadkrachtige regering van start te kunnen gaan, dienen evenwel nog veel paden te worden geëffend. Wij kijken uit naar het sociaal-economisch programma dat de regering-Leterme 1 ons zal voorleggen.

De huidige regering kwam onvoldoende tegemoet aan onze verwachtingen.

Ze slaagde er wel in een regeerakkoord te bereiken over de begroting 2008.

Die begroting is in evenwicht. Dat is alvast positief. Dat evenwicht is echter het minste dat moet worden bereikt. Een begrotingsoverschot ware beter geweest. De gevolgen van de vergrijzing moeten immers worden opgevangen.

Er worden terecht bedenkingen geformuleerd bij het eenmalig karakter van sommige begrotingsmaatregelen. Bovendien is de opbrengst van enkele initiatieven hoogst onzeker.

De vraag van het ACV naar koopkrachtondersteuning kreeg slechts een gedeeltelijk antwoord voor wie een vervangingsinkomen krijgt. Voor werknemers met een laag of middelgroot loon geldt de koopkrachtondersteu-

ning slechts in minieme mate. Het pakket is onvoldoende om tegemoet te komen aan de koopkrachtproblemen van de grote groep van de werknemers.

Bedrijven en beleggers worden ontzien. De ingreep op de nationale inrestaftrek is louter symbolisch.

Op korte termijn wordt geen soelaas geboden voor de buitensporige prijsstijgingen die zich in verschillende sectoren hebben voorgedaan. De zware energiefacturen (voor gas en elektriciteit) van de gezinnen worden geenszins opgevangen.

De uitbreiding van de sociale tarieven is positief, maar biedt geen garanties voor een meer stringente prijspolitiek.

Vanaf nu moet de voorbereiding van start gaan van de sociaal-economische agenda van de volgende regering. Dat programma moet meer recht doen aan de verwachtingen van de werknemers en de niet-actieven.

Solidariteitsbijdrage wordt beperkt

Voor de verkiezingen waren de partijen het erover eens dat de solidariteitsbijdrage die wordt geheven op de pensioenen, zou worden afgeschaft. Zo zou worden tegemoetgekomen aan een aloude eis die we opnieuw in ons eisenlijstje hadden opgenomen.

Dat voornemen wordt (voorlopig) slechts gedeeltelijk uitgevoerd. In het begrotingsakkoord lezen we daarover wat premier Verhofstadt in het hoofdstukje pensioenen heeft gezegd: *"Ik wil er eerst aan herinneren dat de pensioenen een steeds belangrijker budget zullen innemen. Voor 2008 stijgt het bedrag dat aan ambtenarenpensioenen alleen wordt uitgegeven, met bijna 500 miljoen euro. Toch werd bijkomend nog bijna 100 miljoen euro gevonden om aanpassingen aan de pensioenen te doen. Die aanpassingen komen bovenop de eerder besliste welvaartsaanpassingen in het kader van de welvaartsenveloppe waarover de sociale partners tweemaal beslist."*

De welvaartsbonus wordt geïntegreerd in het maandelijks pensioenbedrag. Die vereenvoudiging komt er op vraag van de sociale partners.

In juli 2008 wordt de inkomensgarantie voor ouderen, het leefloon voor 65-plussers zeg maar, met 2 % opgetrokken. Die maatregel kost 8,5 miljoen euro.

In juli 2008 worden minimumpensioenen van werknemers en zelfstandigen opgetrokken met 2 %. Dat kost 50,5 miljoen euro.

De solidariteitsbijdrage zal vanaf 1 juli 2008 worden verminderd, met de focus op de onderste schijf van diegenen die de bijdrage nu betalen. De precieze modaliteiten moeten nog door een werkgroep worden betaald, maar de enveloppe die hiervoor is vastgelegd, bedraagt 30 miljoen euro."

Nog een andere maatregel is voor vele gepensioneerde collega's van belang.

Wie geniet van een overlevingspensioen of van een rustpensioen (na 65 jaar!), mag voortaan meer bijverdienen. De bedoeling daarvan is om mensen die meer willen werken, niet af te remmen. Naar verluidt zou het inkomenplafond voor gepensioneerden die werken, opgetrokken worden met vijftien procent.

De maatregelen zouden op 1 juli van kracht moeten worden.

Strijdbare militanten

Sedert begin 2008 hebben honderden nieuwe vakbondsafgevaardigden hun mandaat opgenomen. Zij stappen in de sporen van hun voorgangers die tijdens de vorige mandaatsperiode hun taak tot tevredenheid van onze leden hebben vervuld.

De nieuwe vakbondsafgevaardigden zijn van harte welkom. Zij vervoegen een strijdbare en gemotiveerde groep militanten waarop de COV-leden en bestuursleden kunnen rekenen. Zij zijn nog de echte vrijwilligers die dag in dag uit begaan zijn met onze leden en onverdroten ijveren voor het welbevinden van de personeelsleden op school.

Onze leden waarderen hun vakbondsafgevaardigden. Zij kennen immers de verwachtingen van de leden, weten wat de overleg- en onderhandelingsmogelijkheden zijn en beschikken over veel kennis en contacten.

Van een vakbondsafgevaardigde wordt veel verwacht: hij of zij moet beschikken over een goede basiskennis van de onderwijsreglementering, de vertrouwensfiguur zijn van de COV-leden op school, de toeverlaat van nieuwe collega's,... De vakbondsafgevaardigde moet op de hoogte zijn van de nieuwste evoluties, een bekwaam onderhandelaar zijn en een bewegingswerker die aanspoort tot solidariteit.

De vakbondsafgevaardigden zijn het gezicht van het COV. Zij verdienen onze waardering en dank.

Romain Maes ■
algemeen secretaris

Indexaanpassing

In december 2007 werd de spilindex met twee procent overschreden. De sociale toelagen worden aangepast één maand nadat de spilindex werd overschreden. De pensioenen werden al aangepast in januari. De salarissen worden twee maanden daarna aangepast. De kinderbijslag en het kraamgeld werden al in januari met 2 % verhoogd.